

***Vēja parka “Valka” un tā saistītās
infrastruktūras būvniecība Valkas novada
Valkas pagastā***

*Ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma
Kopsavilkums*

Rīga, 2026. gada maijs

INSPIRING
ENVIRONMENT

Informācija par paredzēto darbību

Paredzētās darbības nosaukums: Vēja parka "Valka" un tā saistītās infrastruktūras būvniecība

Projekta attīstītājs: SIA "EWE Neue Energien 1", reģistrācijas Nr. 40203559480, juridiskā adrese: Marijas iela 2, Rīga, LV-1050

Atrašanās vieta: Valkas novada Valkas pagastā

Plānots izbūvēt līdz 14 vēja elektrostacijām

Vēja elektrostaciju augstums līdz 252 m

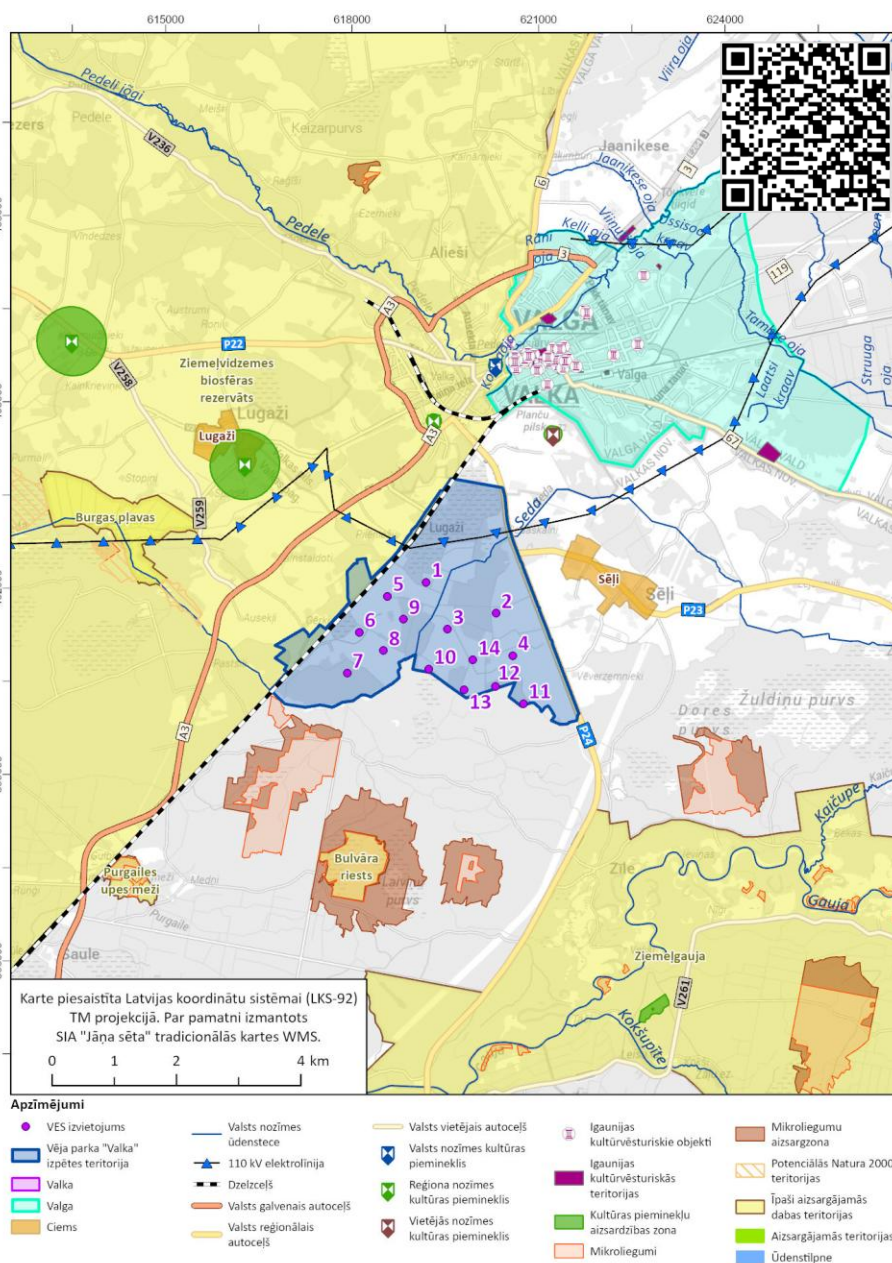
Vērtētas divas apakšstacijas un bateriju novietojuma alternatīvas

Plānots izbūvēt ap 14 km ceļu

2 km attālumā no VES atrodas 69 dzīvojamās un publiskās ēkas

Paredzētā darbība atbilst pašvaldības teritorijas plānojumam

Parka darbības laiks 20-25 gadi

Vēja parka "Valka" projekta plānotie attīstības posmi

Būvniecības posms

Vēja parka "Valka" būvniecības laikā ir plānots izbūvēt līdz 14 vēja elektrostacijām, to būvniecībai un darbībai nepieciešamo infrastruktūru – pievedceļus, elektropārvades līnijas, apakšstaciju un bateriju blokus elektroenerģijas uzkrāšanai.

Lai izbūvētu vēja parku ir plānots pārbūvēt pašvaldības autoceļu Ausekļi – Liepkalni, un izbūvēt ap 14 km jaunu ceļu. Ņemot vērā, ka esošo dzelzceļa pārbrauktuvi nav iespējams izmantot vēja elektrostaciju konstrukciju piegādei, paredzēts izbūvēt jaunu dzelzceļa līnijas pārbrauktuvi.

Vēja elektrostacijas ar kopējo augstumu līdz 252 m un katras stacijas ražošanas jaudu ap 7 MW ir paredzēts izbūvēt uz monolīta dzelzsbetona pamata, kur prognozētais pamatu diametrs ir 25 – 28 m, bet dziļums 3 – 4 m. Pēc ietekmes uz vidi novērtējuma procesa tiks veikta inženierģeoloģiskā izpēte, kuras ietvaros tiks precizēts izbūvējamo pamatu risinājums.

Saražotā elektroenerģijas nodošanai valsts pārvades tīklā tiks izbūvētas elektropārvades kabeļu līnijas. Elektroenerģijas sprieguma paaugstināšanai tiks izbūvēta arī apakšstacija, kuru plānots pieslēgt 110 kV augstsprieguma elektrolīnijai Valmiera – (EST) Tsirguliina 110 kV.

Saražotās elektroenerģijas uzkrāšanai un ražošanas procesa balansēšanai ir paredzēts izbūvēt elektroenerģijas uzkrātuvi (enerģijas uzkrāšanas bateriju sistēma jeb BESS) ar kopējo uzkrāšanas jaudu līdz 400 MWh.

Parka būvniecības process varētu aizņemt 2 gadus, kur pirmā gada laikā tiks izbūvēta infrastruktūra, bet otrajā uzstādītas vēja elektrostacijas. Parka būvniecībai, īpaši pievedceļu un pamatu izbūvei, būs nepieciešams veikt liela apjoma materiālu transportēšanu, radot papildu slodzi uz vietējiem un valsts autoceļiem.

Ekspluatācijas posms

Vēja parka ekspluatācijas laikā tā darbība tiks pastāvīgi uzraudzīta un speciālisti regulāri veiks vēja elektrostaciju apkopes, lai nodrošinātu to darbības ilglaicīgumu un drošību. Parka ekspluatācijas laikā teritorijā ap vēja elektrostacijām zemi būs iespējams izmantot līdzšinējiem mērķiem – lauksaimniecībai un mežsaimniecībai. Nav plānots ierobežot piekļuvi parka teritorijai, vienlaikus operatori uzraudzīs, lai nepiederošas personas neieklūst pašās elektrostacijās. Vēja parkam tiks izstrādāts civilās aizsardzības plāns, kurā būs noteikta kārtība un atbildīgās personas rīcībām avāriju vai apdraudējuma situācijās, kā arī ieinteresēto personu iesaistes plāns, kurā būs paredzēta kārtība un atbildīgās personas komunikācijai ar iedzīvotājiem, zemes īpašniekiem, pašvaldību un citām ieinteresētajām pusēm parka darbības laikā.

Demontāžas posms

Vēja parka ekspluatācijas ilgums parasti ir aptuveni 20 – 25 gadi, tomēr, savlaicīgi veicot staciju apkopi un uzturot tās labā darba kārtībā, to ir iespējams pagarināt, sasniedzot pat 35 – 40 gadu robežu. Parka ekspluatācijas laika beigās tiek pieņemts lēmums vai nu par staciju atjaunošanu, vai demontāžu. Ja vēja elektrostacijas tiks atjaunotas, to vietā tiks uzstādītas jaunas stacijas, savukārt, ja tiek pieņemts lēmums par parka demontāžu, tad vēja elektrostacijas un turpmāk neizmantojamā infrastruktūras tiks demontēta. Jau šobrīd lielākā daļa vēja elektrostaciju būvniecībai izmantojamo materiālu ir pārstrādājama, un parka demontāžas rezultātā radītie atkritumi pārtaps jaunos produktos.

Informācija par ietekmes uz vidi novērtējumu

Vides pārraudzības valsts birojs 2024. gada 14. jūnijā pieņēma lēmumu Nr. 5-02-1/33/2024 par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu un, ņemot vērā parka tuvumu Igaunijai, arī par pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējumu vēja parka "Valka" būvniecības iecerei. Ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu ir izstrādājusi SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment", iesaistot nozaru ekspertus. Darba uzdevums ietekmes uz vidi novērtējuma procesam ir aprakstīts Vides pārraudzības valsts biroja izdotajā programmā Nr. 5-03/29/2024.

Alternatīvas

Ietekmes uz vidi novērtējuma procesā vērtētas:

- piecas vēja elektrostaciju tehnoloģiskās alternatīvas, proti, dažādu ražotāju piedāvātās vēja elektrostacijas;
- 14 vēja elektrostaciju (maksimālais staciju skaits) būvniecības vietas, kur katra no tām vērtēta kā alternatīva.
- divas pievedceļu izvietojuma alternatīvas;
- divas apakšstacijas un bateriju bloku būvniecības vietas.

Ietekmes uz vidi novērtējuma tvērums

Ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sagatavošanā iesaistīti 22 speciālisti, kas atbilstoši Vides pārraudzības valsts biroja izdotajai programmai vērtēja esošo vides stāvokli un vērtības pētāmajā teritorijā, analizēja sagaidāmās izmaiņas, ja vēja parks tiek izbūvēts, kā arī sniedza rekomendācijas vēja parka radītās ietekmes mazināšanai un, ja nepieciešams, turpmākai uzraudzībai. Ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā ir iekļautas ekspertu rekomendācijas nosacījumiem, ar kādiem vēja parka būvniecība būtu pieļaujama, novēršot būtisku negatīvu ietekmi uz vidi. Ziņojuma izstrādes laikā analizēti zinātniski pētījumi par vēja parku radītajām ietekmēm, veikta teritorijas kamerāla un lauka izpēte, veikti dažāda veida aprēķini un modelēšana, lai prognozētu iespējamās vides stāvokļa izmaiņas. Ziņojumā analizēta vēja parka radītā trokšņa un mirgošanas efekta ietekme, izmaiņas ainavā, apzinātas kultūrvēsturiskās vērtības, vērtēta ietekme uz apkārtnē sastopamajām dabas vērtībām, analizēti vides riski, gaisa kvalitātes izmaiņas būvniecības laikā, ģeoloģiskie un hidroģeoloģiskie apstākļi, ietekme uz sakaru sistēmām, sociāli ekonomiskie apstākļi un virkne citu ietekmes aspektu.

Esošā vides situācija

Plānotā vēja parka "Valka" izpētes teritorijā dominē lauksaimniecībā izmantojamas zemes, ar atsevišķiem meža puduri, savukārt plašāks meža masīvs ir novietots uz dienvidiem no parka. Teritoriju šķērso Sedas upe, kuras apkārtnē vēsturiski veidojušies purvaini palieņu zālāji. Plānotā

vēja parka "Valka" tuvākā vēja elektrostacija atrodas 1,3 km attālumā no Valkas pilsētas, savukārt aptuveni 2,8 km attālumā no tuvākās stacijas atrodas Latvijas – Igaunijas robeža un Valgas pilsēta. Parkam tuvākās ciemu teritorijas Sēji un Lugaži, un tā apkārtnē atrodas salīdzinoši daudz viensētu. Parka tuvumā atrodas valsts galvenais autoceļš A3 Inčukalns – Valmiera – Igaunijas robeža un valsts reģionālo autoceļu P24 Smiltene – Valka. Gar parka robežu novietota dzelzceļa līnija Rīga – Valka, bet tā tuvumā atrodas Lugažu dzelzceļa stacija.

Izpētes teritorijas tuvumā atrodas vairākas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Tuvākā no tām ir Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāts, kura robeža atrodas aptuveni 317 m attālumā no tuvākās plānotās vēja elektrostacijas, savukārt nākamā tuvākā īpaši aizsargājamā dabas teritorija ir aizsargājamo ainavu apvidus "Ziemeļgauja", kas atrodas aptuveni 2,1 km attālumā no tuvākās plānotās stacijas. Mikroliegums "Bulvāra riests", kas veidots medņu aizsardzībai atrodas aptuveni 2,5 km attālumā no tuvākās plānotās vēja elektrostacijas, savukārt dabas liegums "Burgas pļavas" – aptuveni 3,2 km attālumā. Izpētes laikā parkā novērots salīdzinoši liels skaits aizsargājamo putnu sugu, atklātas jaunas aizsargājamo biotopu teritorijas, sugu atradnes un iepriekš neapzināti dižkoki.

Plānotā vēja parka apkārtnē atrodas arī vairāki valsts aizsardzībā esoši kultūras pieminekļi. Tuvākais no tiem ir reģiona nozīmes kultūras piemineklis – vēsturiska notikuma vieta "Vidzemes skolotāju seminārs" Valkā, kas atrodas aptuveni 2,5 km attālumā no tuvākās plānotās vēja elektrostacijas. Aptuveni 3 km attālumā atrodas vietējas nozīmes kultūras piemineklis "Planču pilskalns", savukārt apmēram 3,7 km attālumā no tuvākās stacijas atrodas valsts nozīmes kultūras piemineklis "Lugažu luterāņu baznīca". Vairāki aizsargājami kultūras pieminekļi atrodas otrpus robežai Valgas pilsētā. Līdz vēja parka ietekmes uz vidi novērtējuma procesa uzsākšanai tā apkārtnē apzinātas un dažāda līmeņa plānošanas dokumentos aprakstītas ainaviski vērtīgas teritorijas.

Nozīmīgākās sagaidāmās ietekmes

Lai gan ietekmes uz vidi novērtējuma procesa ietvaros analizēta virkne dažādu ietekmes vadi, ziņojuma izstrādātāju ieskatā daļa no tām ir izceļamas uz pārējo vērtēto ietekmju fona. Tabulā ir apkopotas nozīmīgākās ar paredzētās darbības īstenošanu saistītās ietekmes, par kurām plašāka informācija ir iegūstama ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā.

Vides aspekts	Iespējamā ietekme un risinājumi tās mazināšanai	Nozīmīgums	
		Bez ietekmi mazinošiem pasākumiem	Ar ietekmi mazinošiem pasākumiem
Vides troksnis un zemas frekvences troksnis	Vēja parka ekspluatācija radīs paaugstinātu vides uz zemas frekvences trokšņa līmeni. Šobrīd ir pamats aizliegt viena stacijas modeļa būvniecību, savukārt trīs citu modeļu būvniecību eksperti nerekomendē, aicinot nodrošināt atbilstību arī Pasaules Veselības organizācijas ieteiktajam robežlielumam.	Augsts	Vidējs

Vides aspekts	Iespējamā ietekme un risinājumi tās mazināšanai	Nozīmīgums	
		Bez ietekmi mazinošiem pasākumiem	Ar ietekmi mazinošiem pasākumiem
Ainava	Vēja elektrostacijas būs saskatāmas no plašas apkārtnes, vienlaikus nav identificēti no plānošanas dokumentiem izrietoši darbību aizliedzoši faktori. Eksperti iesaka projektēšanas laikā pārskatīt staciju izvietojumu, lai ievērotu ainavu dizaina principus un uzlabotu parka tēlu skatos no Valkas pilsētas.	Augsts	Vidējs
Putni	Vēja parks rada risku putnu bojāejai un ietekmi uz to dzīvotnēm, tādēļ šo ietekmju mazināšanai eksperti rekomendē īstenot virkni pasākumu – kameru sistēmas, atmežošanas laika ierobežošana u.c., lai šīs negatīvās ietekmes mazinātu.	Augsts	Vidējs
Sikspārņi	Vēja parks rada risku sikspārņu bojāejai un ietekmi uz to dzīvotnēm. Lai mazinātu sikspārņu bojāeju, eksperti iesaka apturēt to darbību laika periodos ar augstu sikspārņu aktivitāti.	Augsts	Zems
Aizsargājamās sugas un biotopi	Staciju un infrastruktūras būvniecība var ietekmēt saudzējamu sugu dzīvotnes un biotopus. Lai gan pārplānojot parku, šīs ietekmes ir mazinātas, piesardzības pasākumi saudzējamo teritoriju neskaršanai ir īstenojami parka būvniecības laikā.	Vidējs	Zems
Mirgošanas efekts	Vēja parks radīs mirgošanas efektu, kas var traucēt apkārtnes iedzīvotājiem, un tā mazināšanai vai novēršanai eksperti rekomendē noteiktu staciju darbības pārtraukšanu.	Vidējs	Zems
Risks un avārijas situācijas	Vēja parkā ir iespējamās dažāda veida avārijas, savukārt ziemas laikā iespējama staciju apledošana. Ziņojumā ir apzināts apdraudējuma līmenis, kuru ieteikts mazināt un padziļināti analizēt, izstrādājot rīcību kārtību, civilās aizsardzības plānā.	Vidējs	Zems

Kumulatīvā ietekme

Plānotā vēja parka tuvumā ir zināmas arī citas vēja parku būvniecības ieceres – gan Latvijā, gan Igaunijā. Šobrīd plašāka informācija ir pieejama par parku, kura būvniecības iespējas tiek vērtētas meža masīvā uz dienvidiem no plānotā vēja parka "Valka". Ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā vērtēta ar plānotā vēja parka "Valmiera – Valka" B izvietojuma alternatīvu, kā arī vērtēta plānotā vēja parka "Valka" kumulatīvā ietekme ar apkārtnē esošajiem autoceļiem un dzelzceļu vides trokšņa un vides risku aspektā.

Ietekmes mazināšanas pasākumi

Ietekmes uz vidi novērtējuma procesā identificētajām ietekmēm uz vidi ir noteikti ietekmi mazinošie pasākumi. Zemāk apkopoti galvenie pasākumi, kuru īstenošana paredzētās darbības plānošanā, būvniecībā un ekspluatācijā ir būtiska, lai samazinātu vai novērstu iespējamo negatīvo

Ietekmes mazināšanas pasākumi būvniecības laikā

Pirms būvdarbu uzsākšanas vēja elektrostacijas un saistītās infrastruktūras būvniecības vietas ir jāapseko kvalificētam speciālistam – arheologam.

Aizsargājamo sugu un biotopu aizsardzībai jānodrošina konstatēto lielo dimensiju koku aizsardzība, pievedceļu novietojumu precizēšana, pasākumu īstenošana Sedas upes šķērsošanas vietai, kā arī meža biotopa hidroloģiskā režīma saglabāšana, neveidojot jaunus grāvjus un uzbērumus.

Gaisa piesārņojuma samazināšanai nodrošināt ceļu virsmas mitrināšanu vai apstrādi ar pretputekļu materiālu, primāri izmantot asfaltētos autoceļus.

Ietekmes mazināšanas pasākumi ekspluatācijas laikā

Sikspārņu aizsardzībai noteikta vēja elektrostaciju darbības apturēšana vasaras periodā nakts laikā no saulrieta līdz saullēktam.

Putnu aizsardzībai vēja parku nepieciešams aprīkot ar putnu aizsardzības sistēmu, kas atpazīst noteiktas sugas un aptur vēja elektrostaciju darbību, kā arī izbūvēt vēja elektrostaciju, kuru stabi ir krāsoti kontrastējošā krāsā, ja pret to neiebilst pašvaldība, savukārt spārniem ir jābūt klusinātiem.

Mirgošana efekta ietekmes laiks nedrīkst pārsniegt noteiktās robežvērtības, tādēļ vēja elektrostaciju darbību robežvērtību nodrošināšanai ir nepieciešams pārtraukt. Ekspertu ieskatā mirgošanas efekta ietekmi ir iespējams pilnībā novērst, kas rekomendēts arī ziņojumā.

Vides troksnis nedrīkst pārsniegt Latvijā noteiktos robežlielumus, savukārt zemas frekvences trokšņa līmenim nevajadzētu pārsniegt 20 dB(A) robežu. Ziņojuma autori aicina ievērot arī Pasaules Veselības organizācijas rekomendācijas un iesaka atteikties no vairāku staciju modeļu būvniecības. Ziņojumā iekļauta prasība pie parka nodošanas ekspluatācijā veikt trokšņa līmeņa mērījumus, kas apliecina darbības atbilstību iepriekš minētajiem robežlielumiem.

Vides risku un avārijas situācijas mazināšanai eksperti iesaka 4 stacijas aprīkot ar pretapledošanas vai ledus detektēšanas sistēmām, izstrādāt civilās aizsardzības plānu un kārtību rīcībām avārijas situācijās

Monitorings

Būvniecības un vēja parka ekspluatācijas laikā ir paredzēts veikt monitoringu, kas kalpo kā kontroles mehānisms, lai pārliecinātos, ka faktiskā situācija atbilst ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumā esošajām prognozēm. Monitoringā iegūtie rezultāti ļaus nepieciešamības gadījumā pielāgot staciju darbības režīmus vai citus nepieciešamos pasākumus. Monitorings ietvers: putnus, sikspārņus, vides troksnis dzīvojamās apbūvēs.

Galvenie secinājumi

Ietekmes uz vidi novērtējuma rezultāti rāda, ka vēja parka "Valka" projektu ir iespējams īstenot, ja tiek ievēroti noteikti nosacījumi un īstenoti pasākumi ietekmes mazināšanai. Pašlaik divas plānotās stacijas atrodas tuvāk par 800 metriem no dzīvojamām mājām, tādēļ to būvniecības iespējas ir ierobežotas. Lai samazinātu ietekmi uz iedzīvotājiem, piemēram, vides trokšņa aspektā, dažas tehnoloģiskās alternatīvas nav realizējamas, tāpat no vides drošības puses stacijas ir nepieciešams aprīkot ar pretapledošanas vai ledus detektēšanas sistēmām.

No dabas aizsardzības viedokļa piemērotāka ir B apakšstacijas alternatīva, jo tā neietekmē tuvumā esošā biotopa hidroloģisko režīmu, un priekšroka tiek dota staciju izvietojumam lauksaimniecības zemēs, samazinot atmežošanas apjomu un iespējamo ietekmi uz bioloģisko daudzveidību.

Ietekmes uz vidi novērtējuma process un sabiedrības līdzdalība

Vides pārraudzības valsts birojs 2024. gada 14. jūnijā pieņēma lēmumu Nr. 5-02-1/33/2024 par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu un pārrobežu ietekmes uz vidi novērtējumu. IVN Ziņojumu ir izstrādājusi SIA "Estonian, Latvian & Lithuanian Environment", iesaistot nozaru ekspertus, pamatojoties uz Vides pārraudzības valsts biroja izdoto programmu Nr. 5-03/29/2024.

Sākotnējā sabiedriskā apspriešana norisinājās no 2024. gada 27. augusta līdz 16. septembrim, un tās ietvaros 2024. gada 5. septembrī plkst. 18.00 tika organizēta klātienē sanāksme Valkas pilsētas kultūras namā (Emīla Dārziņa iela 8, Valka, Valkas novads, LV-4701). Sākotnējās sabiedriskās apspriešanas laikā tika saņemti priekšlikumi un viedokļi no vairākām institūcijām, tostarp no AS "Latvijas valsts meži", Dabas aizsardzības pārvaldes, Valkas novada pašvaldības, Valsts vides dienesta Atļauju pārvaldes, kā arī citām institūcijām.

IVN ziņojuma sabiedriskā apspriešana norisinās no 2026. gada 19. maija līdz 19. jūnijam, savukārt klātienē sabiedriskās apspriešanas sanāksme norisināsies 2026. gada 26. maijā plkst. 17:00 Valkas pilsētas kultūras namā (Emīla Dārziņa iela 8, Valka, Valkas pilsēta, Valkas novads, LV-4701). Sabiedriskās apspriešanas laikā sabiedrībai un institūcijām ir iespēja iepazīties ar sagatavoto ziņojumu un iesniegt savus priekšlikumus un viedokļus Valsts vides dienests līdz 2026. gada 19. jūnijam.

IVN ziņojums izvērtēšanai un viedokļu sniegšanai tiek nosūtīts iesaistītajām valsts un pašvaldību institūcijām, tostarp Valkas novada pašvaldībai, Veselības inspekcijai, VSIA "Latvijas valsts ceļiem", Nacionālajai kultūras mantojuma pārvaldei, Aizsardzības ministrijai, kā arī citām institūcijām atbilstoši to kompetencei.

Noderīga kontaktinformācija:

SIA "EWE Neue Energien 1"
Marijas iela 2a, Rīga, LV-1050
e-pasta adrese: info-lv@eurowindenergy.com

SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment”
Vīlandes iela 3-6, Rīga, LV-1010
e-pasta adrese: elle@environment.lv